

نمودار ۴

اختیار نمایندگان قرار گرفته، افزودن بندهای متعدد به آن، نتیجه‌ای جزئی‌نمردن برنامه هفتم و تکرار سرنوشت برنامه‌های قبلی برای آن ندارد. از همین رو لازم است مجلس با درک این شرایط، لایحه برنامه هفتم را با کمترین تغییر به تصویب رسانده و از حجیم کردن بی حساب و کتاب آن بپرهیزد.

لازمه مهم دیگر برای موفقیت برنامه هفتم، اولویت یافتن اقتصاد در تمامی ساختارهای حکمرانی کشور است. برای تحقق اهداف برنامه هفتم لازم است سیاست داخلی و خارجی در خدمت اقتصاد قرار گیرد. در بعد داخلی، اولویت یافتن اهداف سیاسی و انتخاباتی بر اهداف اقتصادی، کشمکش‌های میان قوا و دستگاه‌ها، اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های محل آرامش جامعه و... تنها برخی از موانع غیراقتصادی و سیاسی داخلی برای تحقق اهداف برنامه هفتم است. علاوه بر سیاست داخلی، سیاست خارجی هم می‌تواند کمک زیادی به تحقق اهداف اقتصادی کند. پیگیری جدی دیپلماسی اقتصادی دیگر کشورها بویژه کشورهای منطقه و کشورهای همسوتر از نظر سیاسی، اولین مصداق پشتیبانی سیاست خارجی از اقتصاد کشور است. در این میان البته دستیابی به توافق هسته‌ای در چهارچوب خطوط قرمز و بالفاظ تمامی منافع ملی، می‌تواند کمک دیگری به تحقق اهداف برنامه هفتم توسعه کند.

این موارد البته برخی از مهم‌ترین الزامات غیراقتصادی برای موفقیت کشور در دستیابی به اهداف برنامه هفتم بود. الزامات بسیار مهم دیگری از جمله هماهنگی تمامی ساختارهای حکمرانی کشور در مسیر برنامه هفتم، از دیگر نمونه‌های آن به شمار می‌رود. در مجموع می‌توان گفت با توجه به تغییر مسیر امیدوارکننده شاخص‌های کلان اقتصادی کشور طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم و همچنین در صورت رعایت الزامات غیراقتصادی، تحقق اهداف برنامه هفتم دور از ذهن نیست.

نفر کم شده است. این ارقام نشان می‌دهد کاهش نرخ بیکاری نه به دلیل تبدیل بیکار به شاغل؛ بلکه به دلیل تبدیل شاغلان و بیکاران به جمعیت غیرفعال (خروج بیکاران و شاغلان از بازار کار) بوده است. با این حال از سال ۱۴۰۰ تا بهار ۱۴۰۲ کاهش نرخ بیکاری با افزایش چشمگیر جمعیت شاغلان همراه بوده است.

طبق اعلام مرکز آمار، جمعیت شاغلان از سال ۱۴۰۰ تا بهار ۱۴۰۲ حدود ۹۰۰ هزار نفر افزایش یافته و در مقابل جمعیت بیکاران حدود ۲۱۰ هزار نفر کاهش یافته است. این موضوع نشان می‌دهد کاهش نرخ بیکاری در دولت سیزدهم برخلاف دولت گذشته که ناشی از خروج نیروی کار از بازار کار بوده، برآمده از افزایش اشتغال بوده است؛ بنابراین، ماهیت نرخ بیکاری تک‌رقمی در دولت سیزدهم دقیقاً برخلاف دولت گذشته، ناشی از بهبود شاخص‌های بازار کار بوده در حالی که تک‌رقمی شدن نرخ بیکاری در دولت گذشته به دلیل خالی شدن بازار کار از نیروی کار بوده است. شاخص‌های یاد شده و برخی دیگر از شاخص‌های مهم اقتصادی نشان می‌دهد طی دو سال فعالیت دولت سیزدهم، شاخص‌های کلان اقتصادی در مسیر بهبود قرار گرفته‌اند. به عبارت دیگر، مسیر شاخص‌های کلان در دو سال اخیر، در جهت تحقق اهداف برنامه هفتم در حرکت بوده، هرچند که تا رسیدن به اهداف برنامه، فاصله نسبتاً زیادی دارند.

الزامات غیراقتصادی اهداف برنامه هفتم

گذشته از سیاست‌ها و اقدامات لازم برای تحقق اهداف اقتصادی برنامه هفتم توسعه، الزامات غیراقتصادی و البته حیاتی دیگری برای تحقق این اهداف لازم است. اولین شرط موفقیت کشور در دستیابی به اهداف برنامه هفتم، پرهیز مجلس از تکرار رویه پیشین خود در دستکاری گسترده در برنامه توسعه و افزودن بندهای بی‌مورد به آن است. در شرایط کنونی که لایحه برنامه هفتم توسعه در